

Školsko knjižničarstvo i cjeloživotno učenje – Pričanjem do čitanja

School Librarianship and Lifelong Learning – From Talking to Reading

Primljeno: 20. 10. 2023.
Prihvaćeno: 5. 11. 2023.

**TEMA
BROJA**

Biljana Krnjajić, dipl. knjižničar, izvrstan savjetnik

Osnovna škola Siniše Glavaševića Vukovar
biljana.krnjajic@gmail.com

Karolina Nadaždi Hideg, dipl. uč. hrv. jezika i povijesti, savjetnik

Osnovna škola Siniše Glavaševića Vukovar
karolina.hideg@gmail.com

Sažetak

Cjeloživotno učenje prihvaća činjenicu da se iskustvo učenja stječe programima formalnog i neformalnog obrazovanja i učenja. Znanja i iskustva usvojena inicijalnim obrazovanjem knjižničara/učitelja sve brže zastarijevaju. Odgovornost za trajno održavanje razina postignuća stručnih i osobnih kompetencija knjižničara/učitelja u domeni je mnogih dionika, ali ponajprije samih knjižničara/učitelja. Samo vrstan knjižničar/učitelj, dobro pripremljen profesionalac, može pomoći ostvariti ciljeve društva, obitelji i zajednice. Uloga knjižničara/učitelja, kao nositelja promjena i promicatelja razumijevanja i tolerancije, vjerojatno će postati važnija u vremenima koja dolaze. Osim toga, ravnoteža tradicionalne i moderne teorije obrazovanja često se „nadmudruju“ na relaciji škola – društvo. Može li škola obrazovati, odgajati te poticati puni razvoj učenikove osobnosti bez imperativa kako se mora nastaviti učiti čitav život? Knjižničar/učitelj će širokim rasponom nastavnih umijeća te pravim metodama razvijati vještine kod učenika. U vremenu izmijenjenih, površnih vrijednosti, najbolji način pridobivanja djece za čitanje knjiga su radionice, igre, kvizovi i druge kreativne metode rada. Jedan od primjera je i metoda *kamishibai* kroz primjenu tjeloglazbe.

Ključne riječi: čitanje, kamishibai, knjižnica, knjižničar, tjeloglazba

Summary

Lifetime learning accepts the fact that the learning experience is acquired through formal and informal education and learning programs. The knowledge and experiences acquired during the initial education of librarians/teachers are becoming obsolete faster, and the time of obtaining diplomas is getting shorter. The responsibility for permanently maintaining the levels of achievement of professional and personal competences of librarians/teachers is the domain of many participants, but first of all librarians/teachers themselves. Only a good librarian/teacher, a well-prepared professional, can help achieve the goals of society, family and community. The role of librarians/teachers, as the bearer of change promoted by understanding and tolerance, is likely to become more important in the times to come. In addition, the balance of traditional and modern educational theories is often "outwitted" in the school – society relationship. Can the school educate, raise, and give the full development of the student's personality without the imperative that one must continue learning throughout life? The librarian/teacher will develop students' skills with a wide range of teaching skills and the right methods. In the time of changed, superficial values, the best way to get children to read books is through workshops, games, quizzes and other creative work methods. One of the examples is the *kamishibai* method through the application of body music.

Keywords: reading, kamishibai, library, librarian, body music

Uvod

Kako motivirati učenike na usvajanje tehnike čitanja, na izražajno čitanje s razumijevanjem, u vremenu kratke, površne percepcije kada se usvajaju sadržaji koji zahtijevaju vrlo malo ili gotovo nikakvo aktivno mentalno sudjelovanje? Jeste li ikada pokušali ispričati priču ili bajku? Na prvi pogled, zaista se čini prelagano sve dok se ne sjedne pred zahtjevnu i kritičnu publiku, a učenici to svakako jesu. Kako bi doskočile izazovu takve zahtjevne publike, knjižničarka Osnovne škole Siniše Glavaševića Biljana Krnjajić i učiteljica Hrvatskoga jezika Karolina Nadaždi Hideg primijenile su metodu *kamishibai* pripovijedanja i tjeloglazbe. Knjižničarka je sudjelovala na edukaciji Tjeloglazba u *storytellingu* s ciljem povezivanja tjelesne glazbe s pričanjem priča. Nakon završene edukacije, u suradnji s učiteljicom Hrvatskoga jezika, novo znanje primijenjeno je u nastavi jer su obje željele naglasiti važnost čitanja, razvijanja kritičkog stava prema informacijama, stvaranja novog znanja, kreiranja uradaka nadahnutih pisanjem i čitanjem ili istraživanjem. Samim kritičkim pristupom informacijama potaknule su i osposobile učenike da postanu aktivni i odgovorni članovi škole i lokalne zajednice, a sutra i društva u cjelini.

Tjeloglazba i kamishibai

Možda se pitate zašto ili kako spojiti tjeloglazbu s pričanjem priča. I mi smo se to pitale prije uključivanja u ovu edukaciju. Po završetku predavanja, shvatile smo da primjena tehnike tjelesnih perkusija poboljšava razvoj govora i motorike kod djece. Na prvoj radionici upoznale smo se s tehnikom tjelesnih perkusija i tjelesne glazbe, tema druge radionice bila je Koreografija za tjelesnu glazbu i tehnike za uključivanje učenika, treća Tjelesna glazba i *storytelling*, a na četvrtoj tema je bila Kombinacija *kamishibai* ili neke druge *storytelling* tehnike s tehnikom tjelesne glazbe.

Na edukaciji je prikazano više primjera predloženih u obliku prezentacija nakon čega se povela i diskusija, predlagana su moguća rješenja, naveden je niz pozitivnih primjera te je provedena evaluacija dosadašnjega rada. Nakon završenih edukacija, uslijedila je primjena naučenog i doživljenog u rad s djecom. Zaključili smo da se uključivanjem novih načina rada u nastavni proces, poput *kamishibai* metode, utječe na poticanje govorno-jezičnog izražavanja, razvoj čitalačkih vještina, osvještava se osjećaj pripadnosti, razgovara o emocijama i o odnosima koji se ostvaruju od najranije dobi. Prava vrijednost ove metode u ideji je da priče izrađuju djeca zajedno s učiteljima koji ih vode u tome. Cijeli proces izrazito je dinamičan i otvoren za mnogobrojne poticaje koji podrazumijevaju davanje individualnog doprinosa, stvaranje odnosa u grupi, uvažavanje drugih te prakticiranje suradnje i zajedništva. Pomoću *kamishibaija* potiče se čitanje, njeguje ljubav prema tradicijskoj baštini i povijesti, potiče usmeno i jezično izražavanje, priprema učenike za javni nastup i njeguje i potiče kulturu govorenja te slušanja (međusobnog uvažavanja).

Za provođenje metode *kamishibai* potrebno je razumjeti postupak. *Kamishibai* je spoj više umjetnosti pa tako kombinira usmene i vizualne elemente u pripovijedanju. Djeca kroz radionice mogu formirati svoje priče, slikati i izvoditi svoje predstave. Ona pridonosi razvoju socijalnih i intelektualnih kompetencija, bogaćenju rječnika, poticanju kreativnosti i formiranju mašte. *Kamishibai* je metoda pripovijedanja pomoću oslikanih kartica, a sredstvo za izvođenje ove vrste pripovijedanja mali je drveni kovčeg zvani butaj.

Kako bi pripovijedanje učenicima bilo što zanimljivije uz *kamishibai* metodu primijenjena je i tjeloglazba kao igrivo pripovijedanje.

Zašto tjeloglazba u pričanju priča?

Pjevanje i lupkanje po tijelu u isto vrijeme zove se tjeloglazba. Tjeloglazba razvija različite sposobnosti. Prije svega to su osjećaj za ritam, tempo i dinamiku, pamćenje glazbenih fraza i ostale glazbene sposobnosti. Ona razvija motoričke i psihofizičke sposobnosti kao što su pamćenje, koncentracija, koordinacija pokreta, usmjeravanje pažnje, a također i dijeljenje

pažnje kao kada u isto vrijeme sviramo glazbeni instrument i pjevamo. Primjena tehnike tjelesnih perkusija poboljšavaju razvoj dječjeg govora i motorike. Tjeloglazba je umjetnost sviranja po tijelu (udaranjem po površini tijela) čime se proizvode različite vrste zvukova. Tijelo kao perkusija, odnosno udaraljkaški instrument, svoju glazbu može izvoditi zasebno, a može biti i glazbena pratnja. Isto tako, tjelesne perkusije može izvoditi jedna ili više osoba odjednom. Tehnika tjelesnih perkusija je tehnika u kojoj koristimo različito lupkanje i tupkanje rukama i nogama, pucketanje prstima te sve ostale zvukove koje tijelom možemo proizvesti. Polazeći od pretpostavke da je današnje opće obrazovanje u školama usmjereno samo na intelektualni razvoj te da zanemaruje njegovanje temperamenta koji se treba razvijati od ranog djetinjstva omogućavajući djeci slobodnu igru, neometano izražavanje misli, nagona i volje. U skladu s time bitno je kvalitetno obrazovanje učitelja/knjižničara, njihovo stručno usavršavanje te cjeloživotno učenje kako bi se u praksi ostvarili kao kvalitetni praktičari i znali okružiti djecu samo kvalitetnim glazbenim sadržajem. Svakako treba primjenjivati tjeloglazbu kao metodu u radu s djecom da bi se uz sve već navedeno jačale komunikacijske vještine i samopouzdanje djece jer se tijekom radionice formira jedna zdrava funkcionalna grupa u kojoj se svi dionici mogu zabaviti i podjednako sudjelovati prema svojim sposobnostima.

Zaključak

Učenike je potrebno usmjeriti na stvaralaštvo te poticati kritičko mišljenje kako bi stekli sposobnost u rješavanju problema koje budućnost donosi. Porast suradnje učitelja Hrvatskog jezika i školskog knjižničara bit će svakako ključni čimbenik u korištenju stručne vještine i znanja kako bi se moglo nositi s budućim kurikulumom. Naše tijelo zaista može biti instrument. Uvijek treba poticati kreativnost i navoditi djecu na stvaralaštvo ne bi li oni shvatili da njihova inicijativa i aktivnost mijenjaju svijet oko njih i stvarnost koja ih okružuje, a upravo je to osnova za stvaranje zdravoga društva današnjice. Cjeloživotno učenje vodi nas do koncepcije društva koje uči, društva koje nudi mnoge programe za učenje, kako u školi, tako i izvan nje. Učenje je najvažnije za promidžbu pojedinca i društva u cjelini, a bez cjeloživotnog učenja nema napretka na globalnoj razini.

Literatura

1. Blašković, J., Đaić, T. Analiza glazbenih sastavnica igara s pjevanjem. Školski vjesnik : časopis za pedagoški teorijsku i praksu 67 (1), 2018. str. 140-154.
2. Burić, K., Nikolić, B. i Prstačić, M. Analiza povezanosti glazbenih improvizacija i likovnog izražavanja u djeteta. Hrvatska revija za rehabilitacijska istraživanja, 49,1(2013.). Str. 1-11.
3. Gospodnetić, H. Metodika glazbene kulture za rad u dječjim vrtićima. Zagreb: Mali profesor, 2015.
4. Ivanović, M., Tavčar, A. Glazbena škrinjica, 1, 2, 3. Zagreb: Profil international, 1998.
5. Jaques-Dalcroze, E. Glazba i plesač. Zagreb : Naklada MD : Gesta : Čvorak, 1995.
6. Manasteriotti, V. Muzički odgoj na početnom stupnju. Zagreb: Školska knjiga, 1980.
7. Meves, C. Pripovijedati i odgajati: bajke i dječja psiha. Đakovo: Biskupski ordinarijat, 1993.
8. Peteh, M. Zlatno doba brojalice. Zagreb: Alineja, 2007.
9. Pintarić, A. Umjetničke bajke: teorija, pregled i interpretacija. Osijek: Filozofski fakultet, 2008.
10. Pintarić, A. Bajke: pregled i interpretacija. Osijek: Matica hrvatska, 1999.
11. Sam, R. Glazbeni doživljaj u odgoju djeteta. Rijeka: Glosa, d.o.o., 1998.
12. Sam Palmić, R. Brojalica u odgojnoj situaciji. Butorac, F., Brojalica – snažni glazbeni poticaj, 32-35, Rijeka: Adamić, 2002.
13. Slunjski, E. Kako djetetu pomoći da... (p)ostane kreativno i da se izražava jezikom umjetnosti : priručnik za roditelje, odgajatelje i učitelje. Zagreb: Element, 2013.
14. Težak, D., Težak, S. Interpretacija bajke. Zagreb: Divič, 1997.